

A close-up photograph of several colorful wooden blocks (cubes and squares) in shades of red, orange, yellow, green, blue, and white, scattered on a light-colored wooden surface. The blocks are arranged in a way that creates a sense of depth and perspective.

2019

Geïntegreerde Jaarverslag

DIE FEDERASIE VAN BEHEERLIGGAME
VAN SUID-AFRIKAANSE SKOLE

Inhoudsopgawe

VOORWOORD: NASIONALE VOORSITTER	3
INLEIDING	5
FEDSAS se benadering tot verslagdoening	5
Termyn gedek in hierdie verslag	5
Afkortings en verklarende terme	5
Kontakbesonderhede en terugvoering	5
OORSIG OOR FEDSAS	7
Wie is FEDSAS?	7
Kernwaardes	7
Waarvoor staan FEDSAS?	8
Wat doen FEDSAS vir jou?	8
Beheerstrukture	9
Nasionale Raad	10
Komitees	10
Nasionale voetspoor	11
FOKUSAREAS EN STRATEGIESE DOELWITTE	12
Fokusarea: Opleiding	12
Fokusarea: Bewusmaking	14
Fokusarea: Navorsing	16
Fokusarea: Groei ledetal	18
Fokusarea: Fondswerwing en verhoudingsbestuur	18
Fokusarea: Goeie korporatiewe bestuur	18
DOELWITTE VIR 2020	18
VERSLAG VAN DIE UITVOERENDE HOOF	19
FINANSIËLE STATE	22

Voorwoord: Nasionale Voorsitter

Diversiteit was vanjaar h groot tema vir die Federasie van Beheerliggame van Suid-Afrikaanse Skole (FEDSAS). Die sleutel tot die begrip van diversiteit lê in die woord se Latynse oorsprong, naamlik “om in twee rigtings te kyk”. Dit beteken egter nie dat diversiteit net na twee direkte teenoorgesteldes verwys nie. Nee, veel eerder verwys dit na die beweging of aksie wat dit impliseer: Moenie tevrede wees om net in een rigting te kyk nie; kyk rond, neem waar, verander van koers indien nodig. Dit is nie genoeg om erkenning te gee aan meer as een rigting nie; dit verg ook die vermoë om van rigting te kan verander.

FEDSAS se #LekkerAnders-veldtog was hoofsaaklik op leerders gemik en het aan skole en leerders die geleentheid gebied om die positiewe krag van diversiteit kreatief te vier. Diversiteit is egter ook h breër doelwit wat in al FEDSAS se werksaamhede h fokus vorm. FEDSAS-lede verteenwoordig uiteenlopende skole wat die Suid-Afrikaanse samelewing weerspieël. Die organisasie se opleiding, inligting, steun en dienste moet dus hierdie diversiteit in ag neem en daarby aanpas. Elke lid van h beheerliggaam, elke skool, streek en provinsie, het sy eie uitdagings. Die honderde opleidingsgeleenthede en skoolbesoeke waaroor in hierdie dokument verslag gedoen word, is die bewys van FEDSAS se persoonlike benadering tot die organisasie se visie, naamlik die behoud en bevordering van gehalte-onderwys in openbare skole in Suid-Afrika.

Hierdie geïntegreerde jaarverslag bied 'n oorsig van FEDSAS se aktiwiteite gedurende 2019. Dit vertel die verhaal van diversiteit deur middel van h nugter evaluering van die organisasie se suksesse, uitdagings en toekomsplanne.

Erhard EH Wolf:
Nasionale voorsitter

Inleiding

FEDSAS se benadering tot verslagdoening

FEDSAS aanvaar die King IV™-verslag oor Beheer vir Suid-Afrika, 2016, as die brondokument oor dit waaruit goeie beheer bestaan.

Hierdie geïntegreerde jaarverslag gee terugvoering oor, en bied 'n vooruitskouing van, die organisasie se verbintenisse tot goeie beheer en hoe dit grondslag vind in sy aktiwiteite. Die doel van die verslag is om aan alle rolspelers, intern en ekstern, 'n oorsig en insig te bied oor die nie-finansiële en finansiële stand van sake in terme van FEDSAS se strategiese doelwitte. Sodoende word rolspelers in staat gestel om die organisasie se prestasie en volhoubaarheid te evalueer. FEDSAS wil met hierdie verslag aan rolspelers wys hoe die organisasie waarde toevoeg tot die Suid-Afrikaanse samelewing.

Termyn gedek in hierdie verslag

Hierdie geïntegreerde jaarverslag bied 'n oorsig oor FEDSAS se werksaamhede vir 2019, asook die finansiële jaar 2018.

Afkortings en verklarende terme

- **FEDSAS:** Die Federasie van Beheerliggame van Suid-Afrikaanse Skole
- **Organisasie sonder winsbejag:** 'n Organisasie wat nie 'n winsoogmerk najaag nie, wat insluit 'n organisasie wat opgerig is as 'n maatskappy ingevolge die Maatskappyyewet 71 van 2008 ('n maatskappy sonder winsbejag), 'n statutêre liggaam, trust of vrywillige vereniging, ongeag of dit ingevolge die Wet op Organisasies sonder Winsbejag 71 van 1997 as 'n organisasie sonder winsbejag of ingevolge die Wet op Inkomstebelasting 58 van 1962 as 'n openbarevoordeelorganisasie tot stand gebring is
- **Skolewet:** Die Suid-Afrikaanse Skolewet 84 van 1996
- **Wet op Nasionale Onderwysbeleid:** Die Wet op die Nasionale Onderwysbeleid 27 van 1996
- **Wet op Indiensneming van Opvoeders:** Die Wet op die Indiensneming van Opvoeders 76 van 1998

Kontakbesonderhede en terugvoering

Terugvoering oor die inhoud en struktuur van hierdie verslag sal FEDSAS in staat stel om sy verslagdoeningspraktyke voortdurend te verbeter.

Nasionale kantoor: 051-522 6903

Webwerf: www.fedsas.org.za

Oorsig oor FEDSAS

Wie is FEDSAS?

FEDSAS is die leier in skoolbeheer- en bestuur. Die organisasie fokus op die ontwikkeling van bekwame skoolbeheerliggame van openbare skole. FEDSAS verskaf inligting, organiseer, mobiliseer en rus ons lede toe om die hoogste onderwysstandaarde in openbare skole te handhaaf en uit te bou. Die organisasie is in 1993 gestig en het oor die afgelope meer as twee dekades gegroei tot een van die mees gerekende rolspelers in Suid-Afrikaanse onderwys.

FEDSAS se **visie** is die behoud en bevordering van gehalte-onderwys in skole in die Republiek van Suid-Afrika.

FEDSAS se **missie** is om alles binne sy vermoë te doen om sy lede en hul belangegroepes te verteenwoordig in die vestiging en bevordering van die hoogs moontlike standaard van opvoeding vir al die kinders van ons land, in die algemeen, en om effektiewe skoolbeheer en -bestuur te bevorder ten einde eersgenoemde te bereik, in die besonder.

Kernwaardes

Uitmuntendheid

Om kompromisloos gehalte-diens te lewer en om altyd te soek na beter maniere om dinge te doen deur ons verbintenis aan voortdurende verbetering in ons persoonlike en professionele lewe.

Integriteit

Om eerlik, deursigtig, oop, geloofwaardig en respektvol op al ons verskille in ons interne en eksterne interaksies te bou.

Passie

Om 'n positiewe verskil te maak deur geesdrif, toewyding, sterkte, intensiteit en om algehele oorgawe na te streef in alles wat ons doen.

Rentmeesterskap

Om verantwoordelikheid te aanvaar en verantwoordbaar te wees.

Verhoudinge

Die beste en mees bevredigende plek om te werk – ons is die FEDSAS-familie.

Waarvoor staan FEDSAS?

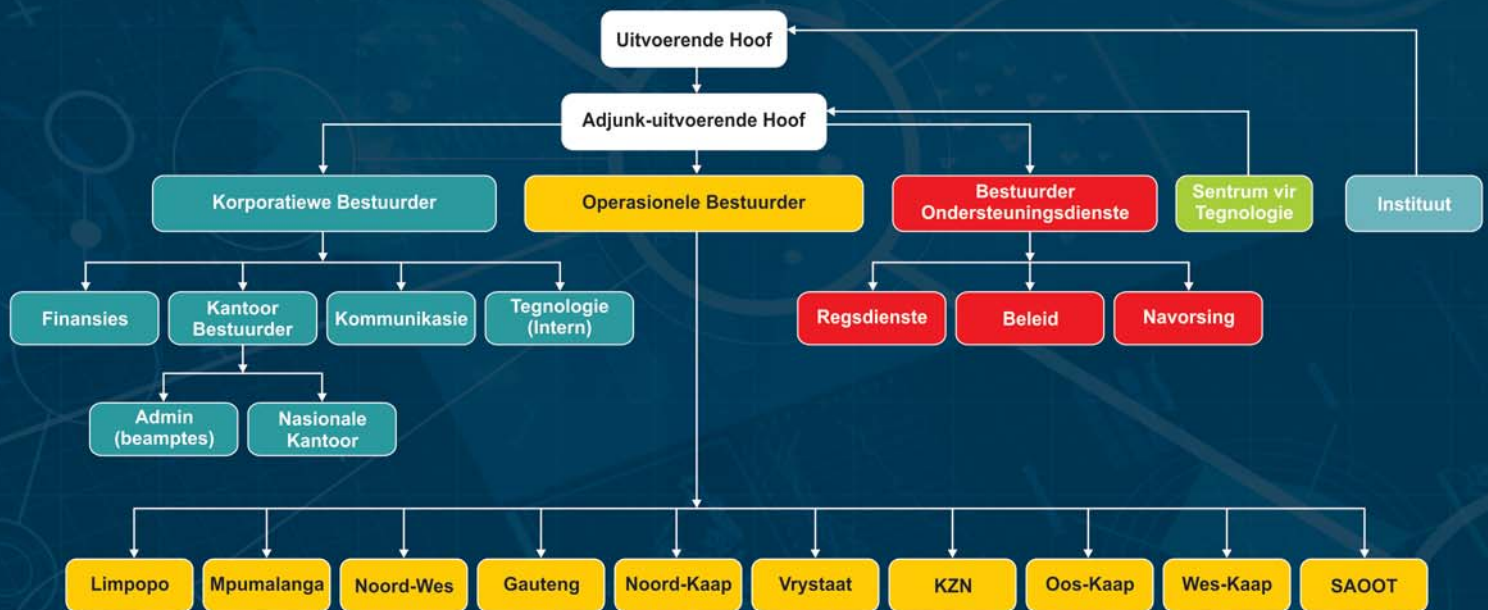
- FEDSAS glo aan maksimum outonomieit vir beheerliggame en dus streef ons daarna om die regte en bevoegdhede van beheerliggame uit te brei.
- FEDSAS ondersteun en bevorder die magte en regte van skoolbeheerliggame soos omskryf in die Suid-Afrikaanse Skolewet, insluitend taal- en toelatingsbeleid.
- FEDSAS ondersteun die beginsel dat beheerliggame 'n belangrike rol speel om geleenthede vir alle leerders te skep om hulle volle potensiaal te bereik.
- FEDSAS onderskryf die behoud en bevordering van 'n kultuur van uitnemendheid in opvoeding, onderwys en dienslewering.
- FEDSAS is deurentyd besig om gesonde verhoudinge met alle belangegroepes in die onderwys te vestig en uit te bou sodat die beste belange van die leerder uiteindelik gedien kan word.

Wat doen FEDSAS vir jou?

- FEDSAS is die mees verteenwoordigende spreekbuis vir skoolbeheerliggame landwyd. Ons lewer kommentaar op konsepwetgewing en onderwysbeleid, wat beteken ons lede se belange word op 'n hoë vlak verteenwoordig.
- FEDSAS is vir meer as 25 jaar al 'n gerekende meningsvormer en rolspeler in openbare onderwys op nasionale en provinsiale vlak.
- FEDSAS beskik oor gevestigde nasionale en provinsiale strukture ten einde 'n diens aan al ons lede landwyd te kan lewer.
- FEDSAS het reeds verskeie rigtinggewende hofsake gewen en ons het voltydse onderwysregspesialiste om lede by te staan in die uitoefening van hul regte, insluitend gevalle van onregmatige inmenging in die beheer en bestuur van skoolaangeleenthede.
- FEDSAS verleen hulp aan beheerliggame oor die hele spektrum van skoolbeheer en -bestuur, onder meer personeelaanstellings, arbeidsverhoudinge, strategiese beplanning en finansiële bestuur.
- FEDSAS se webblad is die mees omvattende bron rakende inligting oor skoolbeheer en -bestuur, waaronder beleidsdokumente, handleidings vir beheerliggame en voorbeelde van kontrakte. FEDSAS het ook 'n reeks produkte, waaronder DVD's en boeke wat oor h verskeidenheid aspekte van skoolbeheer en -bestuur handel.
- FEDSAS het grondige ervaring van onderwysaangeleenthede. As 'n aktiewe, dinamiese organisasie is ons op hoogte van veranderinge en herstrukturering op onderwysgebied en ons kan ons lede dienoooreenkomstig adviseer.
- FEDSAS is 'n demokratiese, nie-politiese organisasie en lede kies jaarliks hul leiers.

Bestuurstruktuur

FEDSAS Nasionale Raad

Nasionale Raad

'n Nasionale Raad is verantwoordelik vir die beheer van FEDSAS. Hierdie beginsel beteken dat die Nasionale Raad uiteindelik vir die organisasie en sy werksaamhede verantwoordelik is. Die Nasionale Raad is die struktuur wat oor FEDSAS se welstand verantwoording sal moet doen. Lede van die Nasionale Raad word jaarliks tydens die Algemene Jaarvergadering van FEDSAS verkies. Die Nasionale Raad is verantwoordelik vir die beheer van FEDSAS, wat die beheer van die geld en ander bates van die organisasie insluit. Aangesien die Nasionale Raad ander se bates beheer, staan die organisasie sowel as alle individuele lede van die Nasionale Raad in 'n vertrouensverhouding ('n fidusiêre verhouding) teenoor FEDSAS. Ooreenkomstig sy fidusiêre pligte, moet die Nasionale Raad in belang van die organisasie handel. Benewens fidusiêre pligte, is lede van die Nasionale Raad ook verplig om behoorlike sorg, vaardigheid en toewyding aan die dag te lê. Hulle het ook statutêre pligte wat deur verskillende wette (insluitend die gemenereg), die oprigtingsdokumente van die organisasie (die grondwet van FEDSAS) en enige ooreenkomste wat die organisasie kan aangaan (soos die aanstellingsbriewe of dienskontrakte van lede van die Nasionale Raad) aan hul opgelê word. Lede van die Nasionale Raad behoort hul pligte te verstaan om moontlike persoonlike aanspreeklikheid weens pligsversuim te voorkom. Lede van die Nasionale Raad ontvang geen vergoeding in ruil vir hul diens nie. Tog kan pligsversuim steeds tot verantwoordbaarheid en persoonlike aanspreeklikheid lei.

Komitees

Uitvoerende komitee	Die uitvoerende komitee is verantwoordelik vir die uitvoering van FEDSAS se strategie en sakeplanne. Dit funksioneer onder voorsitterskap van die uitvoerende hoof en bestaan uit senior personeel van die organisasie.
Menslike hulpbronnekomitee	Die menslikehulpbronnekomitee vorm deel van die beheerstrukture van die nasionale raad van FEDSAS en adviseer die nasionale raad oor alle aangeleenthede rakende menslike hulpbronne en vergoeding van personeel. Die voorsitter en lede van die komitee word deur die nasionale raad aangestel.
Oudit- en Risikokomitee	Die audit- en risikokomitee is verantwoordelik vir die toesig oor FEDSAS se finansies, risiko en voldoeningsvereistes. Dit is deel van die beheerstrukture van die nasionale raad en die voorsitter en lede word deur die nasionale raad aangestel.
Strategiekomitee	Die strategiekomitee is 'n staande komitee van die nasionale raad bestaande uit die voorsitter, ondervoorsitter, uitvoerende hoof en adjunkthoof en adviseer die nasionale raad oor strategiese kwessies.

Nasionale voetspoor

FEDSAS se Nasionale voetspoor:

Verspreiding van lede / kontakbesonderhede

Besoek die FEDSAS-webtuiste by www.fedsas.org.za
vir inligting oor provinsiale rade en FEDSAS se
personeel in elke provinsie.

Fokusareas en Strategiese Doelwitte

FEDSAS se organisatoriese en operasionele aktiwiteite vind neerslag in die volgende fokusareas:

Fokusarea: Opleiding

FEDSAS se primêre fokus is die toerus van skoolbeheerliggame. Dit sluit interne opleiding van personeel en lidskole in, asook die beskikbaarstelling van opleidingsgeleenthede vir die breër skoolgemeenskap.

Spesifieke strategiese doelwitte vir 2019 rondom opleiding:

FEDSAS Instituut vir Skoolbeheer

Aksies onderneem:

- Aanpas en implementering van instrumente om beheerliggame by te staan
- Hersiening van die Handleiding vir die Implementering van die King-beginsels in Skoolbeheer om dit in ooreenstemming te bring met die King IV™ -verslag en beginsels
- Werksessie met die Institute of Directors en Departement van Basiese Onderwys om die toepassing van die King IV™ -verslag en beginsels toeganklik te maak vir alle skole in die land

FEDSAS Sentrum vir Tegnologie

Aksies onderneem:

- Vestiging van FEDSAS E-leer Platform wat aan skoolbeheerliggame, ouers en personeel toegang tot aanlyn-kursusse bied om hulle beter toe te rus vir die uitdagings van skoolbeheer en -bestuur
- Bied werksessies aan en ontwikkel aanlynseminare

FEDSAS stel innoverende E-leer-platform bekend

Gehalte-onderrig in skole is afhanklik van die gehalte van opleiding van onderwysers, maar ook van ander rolspelers in die onderwysketting. Die bekendstelling van die FEDSAS E-leer-platform bied aan skoolbeheerliggame, ouers en personeel toegang tot aanlyn-kursusse om hulle beter toe te rus vir die uitdagings van skoolbeheer en -bestuur. Die FEDSAS E-leer-platform is 'n inisiatief van die FEDSAS Sentrum vir Tegnologie, wat in 2018 deur die Federasie van Beheerliggame van Suid-Afrikaanse Skole gevestig is.

“Die E-leer-platform, asook die ander programme van die Sentrum vir Tegnologie, plaas FEDSAS aan die voorpunt van opleiding aan skoolbeheerliggame,” sê dr. Jaco Deacon, adjunkhoof van FEDSAS. “Ons is baie opgewonde oor hierdie belegging in ons lede. Dit bied toegang tot insiggewende kursusse via 'n wêreldklas-leerbestuurstelsel.”

Deacon sê hoewel persoonlike interaksie met lede en rolspelers altyd h prioriteit vir FEDSAS sal wees, voorsien hierdie platform in die behoefte aan vinnige en maklike toegang tot opleiding en steun. “Die platform is ondersteunend tot FEDSAS se bestaande, omvattende opleidingsgeleenthede en dienste. Skoolbeheerliggaamlede is dikwels betrokke by talle aspekte van die skoolomgewing en die aanlyn-opsie vir opleiding maak dit dus makliker vir beheerliggame om die nodige kennis te bekom.”

Mnr. Riaan van der Bergh, FEDSAS se Bestuurder: Onderwystegnologie, sê benewens die koste- en tydbesparing is die FEDSAS E-leer-platform ook maklik om te gebruik. “Kursusse wat reeds beskikbaar is, sluit in h inleiding tot skoolbeheer- en bestuur, asook h inleiding tot die Wet op die Beskerming van Persoonlike Inligting, bekend as POPI. Daar is ook h elektroniese POPI-sakgids beskikbaar.”

Van der Bergh sê kursusse oor onder meer sosiale media-reg en finansiële bestuur in openbare skole volg binnekort, asook Afrikaanse weergawes van die kursusse. “Die E-leer-platform is h uitstekende toevoeging tot die Sentrum vir Tegnologie, waar ons lede reeds toegang het tot raad en bystand met digitale burgerskap.”

Die FEDSAS Sentrum vir Tegnologie word as h aanlyn-platform gehuisves en is beskikbaar by www.fedsastech.org.za. Meer inligting oor die FEDSAS E-leer-platform is beskikbaar by <https://fedsas.education.rocks/>

Personeelopleiding

Aksies onderneem:

- Personeelberaad vir administratiewe personeel
- Personeelberaad vir provinsiale bestuurders

Spesifieke opleiding vir skoolbeheerliggame

Aksies onderneem

- Ontwikkeling en opleiding wat fokus op aankope en voorkeurverkryging, finansies, dissipline, aanstellings en toelatings
- Induksie van nuwe beheerliggaamlede: 32 sessies, 350 deelnemers van 37 skole
- Voortgesette en gevorderde opleiding: 222 sessies, 2407 deelnemers van 374 skole
- Waardegedrewe Skole-program: 9 sessies, 460 deelnemers van 53 skole
- Skoolbesoeke: 1137 sessies, 2547 deelnemers van 1219 skole
- Aanlyn-opleiding: 59 sessies, 1323 deelnemers
- Opleiding van leerder-beheerliggaamlede: 9 sessies, 1003 deelnemers van 318 skole

Fokusarea: Bewusmaking

Bewusmaking fokus onder meer op die werksaamhede van FEDSAS, bewusmaking van die magte en regte van skoolbeheerliggame soos omskryf in die Skolewet, asook bewusmaking rondom bepaalde projekte gedurende spesifieke periodes.

Spesifieke strategiese doelwitte vir 2019 rondom bewusmaking:

Doelgerigte bewusmaking rondom diversiteit

Aksies onderneem:

- Omvattende veldtog ter viering van diversiteit: #LekkeAnders #LekkeDifferent
- Ontwikkeling van twee webtuistes (www.lekkedifferent.com en www.lekkeanders.com) met inligting oor veldtog (107 384 trefslae/*page views* in totaal)
- Omvattende veldtog op sosiale media, insluitend Facebook (*reach*: 495 230) en Instagram (*reach*: 474 282)
- Uitstuur van mediaverklarings en nuusbriewe
- Dekking in media, insluitend BizCommunity, SA Breaking News en Smile FM

FEDSAS belê in positiewe burgerskap met #LekkeAnders-veldtog

FEDSAS se tema vir 2019 was die “Vier van Diversiteit”. FEDSAS-adjunkhoof, dr. Jaco Deacon, sê diversiteit en veral probleme rondom die onderwerp in skole word dikwels deur middel van reëls en regulasies bestuur. “Ons wou leerders aanmoedig om die lekker van diversiteit te geniet eerder as dat dit ’n geforseerde projek is. As ons almal aan die gesels kan kry oor wat ons uniek maak en wat ons saamsnoer, sal diversiteit uiteindelik die positiewe krag wees wat dit veronderstel is om te wees.”

Die doel van die projek was om skole by te staan om diversiteit te bestuur en te vier deur ’n idees-pakket beskikbaar te stel, opleiding vir lede te gee en verslag te lewer van oulike idees en projekte waarmee skole reeds besig is. ’n Sosiale media-veldtog met die hutsmerke #LekkeAnders en #LekkeDifferent het aan skole en leerders die geleentheid gebied om lekker pryse te wen vir kreatiewe idees oor hoe om diversiteit te vier. Die sosiale media veldtog het alle verwagtinge oortref en die leerders het behoorlik ingekoop en lekker deelgeneem. Die twee webblaaie (www.lekkeanders.com en www.lekkedifferent.com) het 107 384 besigtigings (“*page views*”) gehad.

Bewusmaking rondom Wêreldonderwysersdag

Aksies onderneem:

- 'n Skakel op die webblad met al die inligting rondom Wêreldonderwysersdag
- Uitreik van mediaverklaring
- Elektroniese advertensies
- Gebruik van sosiale media
- FEDSAS-nasionale kantoor besoek Tswellang Spesiale Skool in Bloemfontein

Groei van FEDSAS se sosiale media-voetspoor

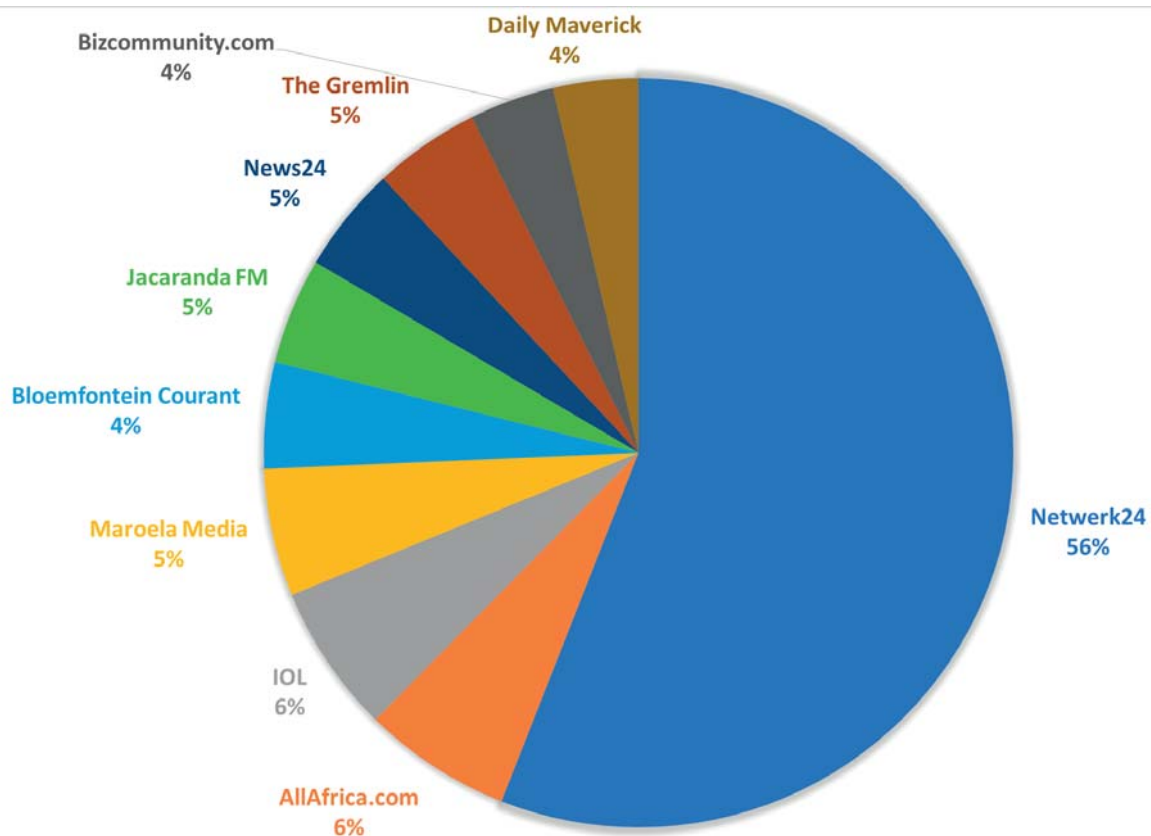
Aksies onderneem:

- Bring sosiale media-skakels sover moontlik op alle kommunikasie (intern en ekstern) aan om gebruikers na sosiale media toe te stuur en sodoende gebruikersfrekwensie te verhoog
- Gebruik Facebook, Twitter en Instagram om inligting te versprei en ook om terugvoering te verkry
- Skep van Whatsapp-groepe om interne kommunikasie en inligtingsverspreiding te verbeter
- Totale **reach** oor verskeie digitale media-platforms vir periode 1 Januarie 2019 – 2 Oktober 2019): 2 743 961

Algemene bewusmaking: tradisionele media

Aksies onderneem:

- Uitstuur van mediaverklarings oor h verskeidenheid onderwerpe, sommige gefokus op FEDSAS-aktiwiteite en ander as meningsvormer
- 20 mediaverklarings vir die tydperk 1 Januarie 2019 tot 31 Oktober 2019
- Mediaverklaring-trefslag-ratio: 1:4.7 (gemiddeld vier artikels vir elke mediaverklaring)

Algemene bewusmaking: webtuiste

Aksies onderneem:

- Verhoog verkeer na webtuiste (www.fedsas.org.za) vir periode 1 Januarie 2019 tot 31 Oktober 2019
- 49 359 besoeke aan webtuiste (Januarie – Oktober 2019)
- 18 704 unieke besoekers wat bestaan uit 74% rekenaargebruikers, 24% selfoongebruikers en 2% tabletgebruikers.
- gemiddelde besoektyd van 5:24 minute

Fokusarea: Navorsing

FEDSAS se toegewyde span onderwysreg-spesialiste doen voortdurend navorsing oor beleidsontwikkeling, konsepwetgewing en ander aspekte van wetgewing wat skoolbeheerliggame raak.

Spesifieke strategiese doelwitte vir 2019 rondom navorsing:

Aksies onderneem:

- Deurlopende navorsing vir spesifieke regsaksies en hofsake waarby FEDSAS namens sy lede betrokke is
- Ontwikkeling en hersiening van beleidsdokumente
- Publikasies deur FEDSAS-personeel:
 - Deacon, J. 2019. *Menslikehulpbronbestuur in openbare skole: 'n Praktiese handleiding*. Kaapstad: Juta.

Nuwe en Hersiene Beleidsdokumente: 2019

Die volgende regsmenings, beleidsdokumente en voorbeeld-dokumente is gedurende 2019 deur FEDSAS se regspan ontwikkel of hersien. Dit is beskikbaar by www.fedsas.org.za.

Nuwe regsmenings en voorbeeld-dokumente

- Geestesgesondheid en traumablootstelling in skoolgemeenskappe
- Die rol en bevoegdheid van verteenwoordigende rade van leerders
- Verjaringstydperk vir uitstaande skoolgeld
- Riglyne oor die implikasies van die Wet op Veiligheid by Sport- en Ontspanningsgeleenthede 2 van 2010 (SASREA) vir openbare skole
- Praktiese toegangsbeheermaatreëls by openbare skole
- Die wettigheid van opnames in openbare skole
- Die oprigting van selfoontorings op skoolgronde
- Implikasies vir skole van die dagga-uitspraak
- Skoolveiligheidsplan
- Section 38 - PFMA Certificate
- SASREA artikel 8(1) en (4) aansoek
- SASREA artikel 6(3) aansoekvorm
- Beleid oor menslikehulpbronbestuur
- Appèl ingevolge artikel 38A(10)(b) van die Suid-Afrikaanse Skolewet - Departementshoof se versuim om 'n besluit te verskaf oor 'n Art 38A aansoek
- Appèl ingevolge artikel 38A(10)(a) van die Suid-Afrikaanse Skolewet teen die weiering van 'n aansoek
- Verduidelikende nota ten aansien van Omsendbrief M2 van 2019
- FEDSAS-privaatheidbeleid

- Die reg op toegang tot die skoolterrein en skoolaktiwiteite
- Veiligheids- en sekuriteitsbeleid
- Diagnostiese hulpmiddel vir skoolveiligheid
- Veiligheid- en sekuriteitskontrolelys van skoolgeboue en -terrein
- Implikasies van Makangwane Sekondêre Skool vir beheerliggame
- Musiekregte in die skoolomgewing
- Die proses vir die kooptering van lede tot 'n beheerliggaam van 'n openbare skool

Regsmenings en voorbeeld-dokumente hersien

- Skole en opvoeders se plig by die vermoede van mishandeling, seksuele geweld, teistering of beëindiging van swangerskap
- 'n Kontrolelys vir openbare skole se begrotingsprosesse
- Die vasstelling, vrystelling en invordering van skoolgeld
- Die aanstelling van personeel bykomend tot die staat se diensstaat

Boek fokus op bestuur van menslikehulpbronne in openbare skole

Skoolhoofde werk met drie verskillende stelselwetgewing om die verskillende personeellede by 'n skool te bestuur. Dít alleen is 'n aanduiding van die belangrikheid van menslikehulpbronbestuur as deel van skoolbestuur. Die boek **Menslikehulpbronbestuur in openbare skole: 'n Praktiese handleiding** is daarop gemik om leiding te gee oor die belangrikste aspekte van menslikehulpbronbestuur in openbare skole.

“Die bestuur van 'n skool in al sy fasette is 'n reusetaak, en indien sake in die personeelkamer skeefloop, is daar 'n sterk moontlikheid dat die instelling een van die tragiese statistieke oor wanfunksionele skole kan word,” sê die outeur van die boek, dr. Jaco Deacon, ook adjunk- uitvoerende hoof van die Federasie van Beheerliggame van Suid-Afrikaanse Skole (FEDSAS).

Deacon sê 'n skool se personeel is waarskynlik die belangrikste skakel in die onderwysketting. “Die McKinsey-verslag oor wêreldonderwysstelsels het getoon dat 'n onderwysstelsel in 'n betreklik kort tydperk omgekeer kan word indien 'n skool die beste onderwysers aanstel en hulle ontwikkel om doeltreffend klas te gee. Daarmee saam moet die nodige stelsels en ondersteuning daar wees om te sorg dat elke kind baat vind by hierdie doeltreffende onderrig.”

Die boek is bedoel as 'n praktiese handleiding vir beheerliggaamlede, skoolhoofde en personeelbeampies by skole, hoewel dit ook gerig is op onderwysamptenare, regspraktisyns, rekenmeesters en ouditeure wat skole moet adviseer. Dit word uitgegee deur Juta Law en is beskikbaar in Afrikaans en Engels.

Fokusarea: Groei Ledetal

FEDSAS se ledetal op 31 Oktober 2019 staan op 2033 skoolbeheerliggame van openbare skole. Daar is egter byna 24 000 openbare skole in Suid-Afrika en die groei van FEDSAS se ledetal bly dus 'n primêre doelwit.

Fokusarea: Fondswerwing en Verhoudingsbestuur

FEDSAS is 'n organisasie sonder winsbejag en is dus, benewens die ledegeld van lede, van eksterne bronne vir inkomste afhanklik.

Spesifieke strategiese doelwitte vir 2019 rondom fondswerwing en verhoudingsbestuur:

Aksies onderneem:

- Sluit van strategiese vennootskappe
- Deurlopende vergaderings en formele en informele ontmoetings met onderwysrospelers, insluitend politieke leierskap, ten einde FEDSAS se rol as meningsvormer gestand te doen en om gesonde, proaktiewe verhoudings met rospelers te bou
- FEDSAS woon die Minister van Basiese Onderwys en die Departement van Basiese Onderwys se jaarlikse Lekgotla in Januarie 2019 by
- FEDSAS tree op as uitstaller by Edutech 2019
- FEDSAS tree op as uitstaller by Schoolscape 2019

Fokusarea: Goeie Korporatiewe Bestuur

FEDSAS is verbind tot goeie korporatiewe bestuur en die daarstel van strukture wat die beste moontlike omgewing skep vir die uitvoer van die organisasie se take.

Spesifieke strategiese doelwitte vir 2019 rondom goeie korporatiewe bestuur:

Aksies onderneem:

- Verdere implementering van beginsels van King IV™ -verslag oor goeie korporatiewe bestuur en beheer vir Suid-Afrika, 2016, as brondokument vir goeie korporatiewe bestuur

Doelwitte vir 2020

FEDSAS het twee breë doelwitte met die oog op 2020:

- Die vaslegging van basiese, gesonde en volhoubare beheer en bestuur in alle lidskole. Dit is hulle laaste volle jaar van diens as lede van hul skole se beheerliggame en dit is nou die tyd om 'n nalatenskap na te laat wat 'n stewige grondslag bied; en
- 'n Fokus op innovasie, gebou op die stewige grondslag voortvloeiend van doelwit 1, en wat leerders voorberei vir die uitdagings en geleenthede van 'n snel-ontwikkende wêreld.

Verslag van die Uitvoerende Hoof

Uitkomst van goeie beheer en bestuur

Die aktiwiteite van h organisasie moet beoordeel word aan die hand van die uitkomst soos in die KING IV™ -verslag in vooruitsig gestel. Dit is:

- etiese kultuur;
- goeie prestasie;
- effektiewe beheer en
- legitimiteit.

Die veronderstelling is dat toesig en beheer oor en bestuur van die ses kapitale insette die bostaande uitkomst tot gevolg sal hê. Nougeseette aandag aan die optimale benutting van elk van die kapitale insette is dus van wesenlike belang. Dit alles moet geskied en beoordeel word aan die hand van die drieledige konteks van verantwoordelike en volhoubare institusionele bestaan en ontwikkeling: finansiële resultate, sosiale verantwoordelikheid en omgewingsverantwoordelikheid.

Teen die agtergrond van h baie vol jaar is dit vir my 'n voorreg om oorsigtelik dog so eerlik en volledig moontlik aan die hand van die ses kapitale insette waarna in die King IV™ -verslag verwys word, verslag te doen oor FEDSAS se aktiwiteite. Die inligting in hierdie verslag moet dus gelees word saam met die inligting in die res van die geïntegreerde verslag om sodoende 'n geheelbeeld te kry van wat gedoen is, wat bereik is en watter realistiese vooruitsigte vir volhoubaarheid bestaan.

Finansiële kapitaal

FEDSAS is in 2017 geadviseer dat die organisasie vir BTW moet registreer. Dit is onmiddellik gedoen en sedert die 2018- finansiële jaar is BTW op ledegeld gehef en aan die Suid-Afrikaanse Inkomstediens oorbetaal. Nuwe ouditeure is vir die 2018-verslagjaar aangestel en hierdie ouditeure het in hul auditverslag aangedui dat FEDSAS terugwerkend vir BTW moes geregistreer het en die auditverslag is gevolglik gekwalifiseer. Dit is die eerste gekwalifiseerde auditverslag wat FEDSAS in sy bestaan van 26 jaar ontvang het. Onmiddellik na ontvangs van die auditverslag het die Nasionale Raad besluit dat die versuim aan die SAID gerapporteer moet word met die oog op regstelling. Samesprekings is dus op 2 April 2019 met senior amptenare van die SAID gevoer om die versuim te openbaar. Tot op datum van die skryf van hierdie verslag is geen terugvoering nog van die SAID ontvang nie.

Origens het ons 2018 met h geringe oorskot afgesluit teenoor h projeksie van h moontlike verlies. Besparing op uitgawes en verantwoordelike bestuur van die finansies het hierdie oorskot moontlik gemaak.

Die ideaal wat deel vorm van FEDSAS se volhoubaarheidstrategie is om elke jaar met h oorskot af te sluit ten einde h reserwefonds op te bou wat volhoubaarheid in tye van krisis kan verseker. Realistiese projeksies vir 2019 dui daarop dat die ideale verlangde oorskot nie vanjaar bereik gaan word nie. Vanweë die wyse besluit om die reserwefonds op te bou, word FEDSAS se volhoubaarheid egter nie bedreig nie.

Vervaardigde kapitaal

Optimale benutting van beskikbare tegnologie het tot gevolg dat FEDSAS veel met min fisiese hulpbronne kan vermag. Kantoorryimte is beperk deurdat grootliks van virtuele kantore gebruik gemaak word. Sodanige gebruik dra by tot laer koste en groter produktiwiteit. Tegnologie maak dit moontlik dat FEDSAS se personeel teen relatief lae koste tot beskikking van ons lede en belanghebbendes is. Die tegnologie se ontwikkeling deur die totstandbrenging van die FEDSAS Sentrum vir Tegnologie, die benutting van webinarre vir opleiding van lede van beheerliggame en skoolbestuurspanne en die benutting van tegnologie om virtuele vergaderings te hou, help om dienslewering te verbeter, koste te bespaar en verseker ook dat ons tred hou met die eise van die Vierde Industriële Revolusie.

Intellektuele kapitaal

Elders in hierdie verslag word berig oor dokumente, regsmenings en kommentare wat die afgelope jaar namens lede ontwikkel is en tot hulle beskikking gestel is. Die waarde van die intellektuele kapitaal wat hierin opgesluit lê, is omvangryk. Dit het die gevolg dat FEDSAS se webwerf, www.fedsas.org.za, waarin al hierdie dokumente opgeneem is, sonder twyfel die mees omvattende hulpbron ter wêreld vir skoolbeheer en -bestuur is.

Etiese waardes is die grondslag waarop al FEDSAS se stelsels, prosedures en protokolle gebou is. Daarby het die nasionale raad ook baie kort ná die bekendstelling van die King IV™ -verslag besluit dat die aanbevole beginsels en praktyke van daardie verslag neerslag sal vind in die wyse waarop FEDSAS beheer en bestuur sal word. Die Handleiding tot die KING IV™ -verslag wat deur FEDSAS in samewerking met die Institute of Directors geskryf is, is die afgelope jaar gefinaliseer en word tans ook in Afrikaans vertaal. Dit is 'n omvattende taak wat deur FEDSAS se Instituut vir Skoolbeheer, -bestuur en leierskap onderneem is.

Mensekapitaal

Mensekapitaal is sonder twyfel FEDSAS se grootste en belangrikste hulpbron. Die omvattende opleidingsgeleenthede en besoeke aan lede waaroor ook elders in hierdie verslag berig word, onderstreep hierdie waarheid. Daarom word ook ruim voorsiening gemaak vir die voortdurende opleiding en toerusting van ons personeel. Dit verteenwoordig ook die grootste enkele item in FEDSAS se uitgawebegroting soos dit met diensorganisasies van hierdie aard gestel is.

Die bron van ervaring, kennis en vaardighede oor skoolbeheer en -bestuur waaroor ons personeel beskik, is eenvoudig nie vergelykbaar in die Suid-Afrikaanse onderwyskonteks nie.

Verskeie personeellede het aftree-ouderdom bereik en verlaat dus aan die einde van hierdie jaar FEDSAS se diens. Een senior personeelid se gesinsverantwoordelikhede het sodanig toegeneem dat sy ons diens ook aan die einde van die jaar verlaat. Haar waardevolle dienste en kennis sal egter steeds in 'n nuwe hoedanigheid, dié van konsultant, vir FEDSAS beskikbaar wees. Kundige plaasvervangers vir diegene wat aftree, is reeds geïdentifiseer en hulle sal gedurende die loop van 2020 by ons aansluit. Daarbenewens is twee bykomende poste ook geskep om aan die vraag na dienste in provinsies te voorsien.

Sosiale en verhoudingekapitaal

Een van FEDSAS se belangrikste doelstellings is om die onderwyslandskap positief te beïnvloed. Die bou van verhoudinge nie net met ons eie lede nie, maar met onderwysrolspelers en -belanghebbendes op alle vlakke bly gevolglik 'n hoë prioriteit in FEDSAS se werksaamhede. Verhoudingsbou verg deursettingsvermoë en volharding in 'n land met 'n geskiedenis van verdeeldheid waaruit ons sukkel om los te kom. Die betrokkenheid van al ons personeel op vele vlakke van die onderwys in al nege die provinsies en op nasionale vlak is egter buitengewoon. Die teenwoordigheid van FEDSAS se handelsmerk in skoolonderwys is onmiskenbaar.

FEDSAS se skakeling en interaksie met die Departement van Basiese Onderwys bly uitstekend en geskied op gereelde grondslag. Dit bly egter h frustrasie dat konkrete resultate nie altyd dadelik sigbaar is nie of baie lank neem om te manifesteer. Die sukses van pogings tot skakeling en interaksie met provinsiale onderwysdepartemente hang tot h baie groot mate af van die funksionaliteit van die provinsiale onderwysdepartement self.

Natuurlike kapitaal

Die aard van FEDSAS se werk en bedrywighede is sodanig dat baie min staatgemaak word op natuurlike hulpbronne. Die behoorlike benutting van hernubare bronne en beskerming van natuurlike hulpbronne vorm egter deel van alle fasette van toekomsbeplanning.

Ledetal

Die verslag oor ons ledetal elders in hierdie geïntegreerde verslag toon FEDSAS se voetspoor oor die hele Suid-Afrika. Ledegeld is FEDSAS se ekonomiese enjin wat ons nodig het vir volgehoue dienslewering maar ook vir volhoubaarheid. Die swak ekonomiese toestand waarin die land verkeer het natuurlik h negatiewe effek op ons lede en dus is ons tegemoetkomend teenoor daardie lede wat die slegste deur ekonomiese insinking geraak word. Ons is trots op ons verbintenis met ons lede en bedank hulle ook vir hulle lojaliteit teenoor ons.

Nasionale aktiwiteite en aktiwiteite in provinsies

Ek vertrou dat hierdie verslag aan die leser daarvan h beeld sal verskaf van die uitkomste waarna in die inleiding verwys is. Daardie beeld is egter maar h baie klein weerspieëling van die werklike toedrag van sake. Deur maandelikse verslagdoening deur alle personeel oor alle aktiwiteite van elke maand, kry die bestuur van FEDSAS gereelde terugvoer oor wat op grondvlak gedoen word. Dit skep elke maand h verstommende prentjie van toewyding en harde werk op elke denkbare vlak waarby h beheerliggaamorganisasie landswyd betrokke is en kan raak. Dit skep ook h omgewing waarin verantwoordelik en met verantwoording beheer uitgeoefen word oor al FEDSAS se aktiwiteite landwyd.

Volhoubaarheid en die pad vorentoe

Die pad vorentoe vir FEDSAS is belowend, maar uitdagend. Een van die uitdagings waaraan die organisasie reeds hard werk, is die diversifisering van lede en personeel om h breër rol in verbetering van skoolbeheer en -bestuur deur die hele Suid-Afrika te kan speel. Verskeie aanstellings wat die afgelope tyd gemaak is, plaas FEDSAS op die regte pad om toenemend in die toekoms h betekenisvolle impak te maak. Die nood in onderpresterende skole is groot en as FEDSAS werklik h betekenisvolle impak in onderwys in Suid-Afrika wil maak, sal die organisasie toenemend moet uitreik en daar h verskil maak. Die belowende gedeelte van die toekoms lê daarin dat FEDSAS nou h goed-gevestigde organisasie met h sterk steunbasis is wat h sterk netwerk van vennote en belangegroepes het.

Ons bly vasbeslote om die draer van hoop en vervulde verwagtinge vir skoolonderwys in Suid-Afrika te wees.

Paul Colditz:
Uitvoerende hoof

Oorsig: Finansiële State

Algemene Inligting

Tydperk

Hierdie afdeling bied 'n oorsig oor die finansiële posisie van FEDSAS vir die finansiële jaar geëindig 31 Desember 2018.

Bestuur se verantwoordelikheid en goedkeuring

Hierdie finansiële state is ooreenkomstig die Internasionale Finansiële Rapporteringstandaarde vir Klein en Mediumgrootte Ondernemings en die South African Statements of Generally Accepted Practice opgestel en is gegrond op toepaslike rekeningkundige beleid wat konsekwent toegepas is en deur redelike en verstandige oordeel en ramings ondersteun is. Op grond van inligting en verduidelikings wat deur die bestuur van FEDSAS verskaf is, is die Raad van mening dat die interne beheerstelsels redelike sekerheid bied dat daar vir die opstel van die finansiële state op die finansiële rekords gesteun kan word. Enige interne stelsels vir finansiële beheer kan egter slegs redelike, en nie absolute versekering nie, teen enige wesenlike wanverklaring of verlies bied. FEDSAS se bestuur het die organisasie se kontantvloeivoorspelling vir die jaar tot 31 Desember 2018 nagesien en is in die lig van die nasiening en die huidige finansiële posisie oortuig dat die beheerliggaam toereikend middele het of toegang tot toereikende middele het om sy bedrywighede vir die voorsienbare toekoms voort te sit.

Ouditeure

Core Audit Incorporated Auditor

Geoktrooieerde Rekenmeesters/Chartered Accountants

Geregistreerde Ouditeur / Registered Auditor

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEëINDIG
31 DESEMBER 2018

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018

STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE SOOS OP
31 DESEMBER 2018

STATEMENT OF FINANCIAL POSITION AS AT
31 DECEMBER 2018

	Aant.	2018 R	2017 R	Notes	
BATES					ASSETS
Nie-bedryfsbates					Non-current assets
Eiendom, aanleg en toerusting	2	110 497	139 325	2	Property, plant and equipment
Ander finansiële bates	3	1 531 573	1 399 771	3	Other financial assets
		<u>1 642 070</u>	<u>1 539 096</u>		
Bedryfsbates					Current assets
Voorraad	4	597 461	222 003	4	Inventories
Handels- en ander debiteure	5	163 267	375 571	5	Trade and other receivables
Kontant- en kontantekwivalente	6	4 612 268	4 094 468	6	Cash and cash equivalents
		<u>5 372 996</u>	<u>4 692 042</u>		
Totale Bates		<u>7 015 066</u>	<u>6 231 138</u>		Total Assets
EKWITEIT EN LASTE					EQUITY AND LIABILITIES
Ekwiteit					Equity
Behoue verdienste		<u>6 474 515</u>	<u>5 658 883</u>		Retained income
Bedryfslaste					Current liabilities
Handels- en ander krediteure	7	<u>540 551</u>	<u>572 255</u>	7	Trade and other payables
Totale Ekwiteit en Laste		<u>7 015 066</u>	<u>6 231 138</u>		Total Equity and Liabilities

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018

STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE

STATEMENT OF COMPREHENSIVE INCOME

	Aant.	2018 R	2017 R	Notes	
Inkomste	8	15 451 818	13 998 093	8	Revenue
Koste van verkope	9	(223 320)	(97 565)	9	Cost of sales
Bruto wins		15 228 498	13 900 528		Gross profit
Ander inkomste	10	5 531 598	4 758 575	10	Other income
Bedryfsuitgawes		(20 579 092)	(19 113 993)		Operating expenses
Bedryfswins/(uitgawes)	11	181 004	(454 890)	11	Operating profit/(loss)
Beleggingsinkomste		634 628	641 450		Investment revenue
Wins vir die jaar		815 632	186 560		
Ander omvattende inkomste		-	-		Other comprehensive income
Totale omvattende inkomste vir die jaar		815 632	186 560		Total comprehensive income for the year

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018

STAAT VAN VERANDERING IN EKWITEIT

STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY

	Behoue verdienste / retained income R	Totale ekwiteit / total equity R	
Balans op 1 Januarie 2017	5 472 323	5 472 323	Balance on 1 January 2017
Wins vir die jaar	186 560	186 560	Profit for the year
Ander omvattende inkomste	-	-	Other comprehensive income
Totale omvattende inkomste vir die jaar	186 560	186 560	Total comprehensive income for the year
Balans op 1 Januarie 2018	5 658 883	5 658 883	Balance at 1 January 2018
Wins vir die jaar	815 632	815 632	Profit for the year
Ander omvattende inkomste	-	-	Other comprehensive income
Totale omvattende inkomste vir die jaar	815 632	815 632	Total comprehensive income for the year
Balans op 31 Desember 2018	6 474 515	6 474 515	

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEëINDIG
31 DESEMBER 2018

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED 31
DECEMBER 2018

STAAT VAN KONTANTVLOEI

STATEMENT OF CASH FLOW

	Aant.	2018 R	2017 R	Notes	
Kontantvloei uit bedryfsaktiwiteite					Cash flows from operating activities
Kontantontvangstes van kliënte		17 955 986	13 661 262		Cash receipts from customers
Kontant betaal aan verskaffers en werknemers		(17 835 228)	(13 523 192)		Cash paid to suppliers and employees
Kontant gegenereer deur/(aangewend in) bedrywighede	16	120 758	138 070	16	Cash generated from/(used in) operations
Rente inkomste		634 628	641 450		Interest income
Netto kontant uit bedryfsaktiwiteite		755 386	779 520		
Kontantvloei uit beleggingsaktiwiteite					Cash flows from investing activities
Aankoop van eiendom, aanleg en toerusting	2	(105 784)	(86 221)	2	Purchase of property, plant and equipment
Netto bewegings in groep maatskappy lenings		-	(100 680)		Net movement in group company loans
Verkoop van finansiële bates		(131 802)	(1 399 771)		Sale of financial assets
Netto kontant uit beleggingsaktiwiteite		(237 586)	(1 586 672)		Net cash from investing activities
Totale kontantbeweging vir die jaar		517 800	(807 152)		Total cash movement for the year
Saldo aan die begin van die jaar		4 094 468	4 901 620		Cash at the beginning of the year
Saldo aan die einde van die jaar	6	4 612 268	4 094 468	6	Total cash at year end

**FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018**

**FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018**

REKENINGKUNDIGE BELEIDE

ACCOUNTING POLICIES

1. Aanbieding van jaarlikse finansiële state

1. Presentation of annual financial statements

Die jaarlikse finansiële state is in ooreenstemming met die Internasionale Verslagdoeningstandaard vir klein en medium-grootte ondernemings, en die vereistes van die Konstitusie van die Nasionale Raad. Die finansiële state is op die historiesekostegronslag opgestel, buiten vir die waardasie van die beleggingseiendom en sekere finansiële instrumente gemeet teen billike waarde en inkorporeer die beginsel van die rekeningkundige beleide uiteengesit hieronder. Die finansiële state word in Suid-Afrikaanse Rand aangebied.

The annual financial statements have been prepared in accordance with the International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities, and the Constitution of the National Council. The annual financial statements have been prepared on the historical cost basis, except for the measurement of investment properties and certain financial instruments at fair value, and incorporate the principal accounting policies set out below. They are presented in South African Rands.

Hierdie rekeningkundige beleide is konstant vanaf die vorige periode.

These accounting policies are consistent with the previous period.

1.1 Beduidende verordeninge en bronne van ramings-onsekerheid

1.1 Significant judgements and sources of estimation uncertainty

Kritiese verordeninge met toepassing van die rekeningkundige beleide

Critical judgements in applying accounting policies

Bestuur het geen kritiese verordeninge gemaak met die toepassing van die rekeningkundige beleide nie, buiten dié wat betrekking het tot ramings wat die finansiële state beduidend sal beïnvloed.

Management did not make critical judgements in the application of accounting policies, apart from those involving estimations, which would significantly affect the annual financial statements.

Sleutelbronne van aanname-onsekerheid

Key sources of estimation uncertainty

Die finansiële state sluit nie bates of laste in waar die drabedrag gebaseer is op ramings en waarvoor daar 'n beduidende risiko van wesenlike aanpassings in die komende finansiële jaar as gevolg van die sleutelaannames is nie.

The financial statements do not include assets or liabilities whose carrying amounts were determined based on estimations for which there is significant risk of material adjustments in the following financial year as a result of the key estimation assumptions.

1.2 Eiendom, aanleg en toerusting

1.2 Property, plant and equipment

Eiendom, masjinerie en toerusting is tasbare items wat:

- gehou word vir gebruik in die produksie of verskaffing van goedere en dienste, vir verhuring aan ander of vir administratiewe doeleindes; en
- sal na verwagting in meer as een tydperk gebruik word.

Property, plant and equipment are tangible items that:

- are held for use in the production or supply of goods or services, for rental to others or for administrative purposes; and
- are expected to be used during more than one period.

Eiendom, masjinerie en toerusting word aanvanklik teen kosprys gemeet.

Property, plant and equipment is initially measured at cost.

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018

REKENINGKUNDIGE BELEIDE

ACCOUNTING POLICIES

Koste sluit kostes in wat aanvanklik aangegaan is om eiendom, masjinerie en toerusting te verkry en te bou sowel as die koste wat daarna aangegaan is om daarby aan te bou, 'n deel daarvan te vervang of dit te diens. Indien die vervangingskoste van 'n item in die drabedrag van 'n ander item eiendom, masjinerie en toerusting erken word, word die erkenning van die drabedrag van die betrokke item omgeswaai.

Costs include costs incurred initially to acquire or construct an item of property, plant and equipment and costs incurred subsequently to add to, replace part of, or service it. If a replacement cost is recognised in the carrying amount of an item of property, plant and equipment, the carrying amount of the replaced part is derecognised.

Uitgawes wat later aangegaan word vir groot dienste, aanvullings of vervanging van onderdele van vaste eiendom, aanleg en toerusting word gekapitaliseer indien dit waarskynlik is dat toekomstige ekonomiese voordele verbonde aan die organisasie en die koste betroubaar gemeet kan word. Die daaglikse bedieningskoste word by die wins of verlies ingesluit in die tydperk waarin dit aangegaan word.

Expenditure incurred subsequently for major services, additions to or replacement of parts of property, plant and equipment are capitalised if it is probable that future economic benefits associated which the expenditure will flow to the organisation and the cost can be measured reliable. Day to day servicing costs are included in profit or loss in the period in which they are incurred.

Eiendom, aanleg en toerusting word vervolgens getoon teen kosprys minus opgelope waardevermindering en opgehoopte waardedalingsverliese, behalwe vir grond wat teen kosprys getoon word minus enige opgehoopte waardedalingsverliese.

Property, plant and equipment is subsequently stated at cost less accumulated depreciation and any accumulated impairment losses, except for land which is stated at cost less any accumulated impairment losses.

Die gebruiksduur van eiendom, aanleg en toerusting is volgens aantekening 2 beoordeel.

The useful lives of items of property, plant and equipment have been assessed as per note 2.

Waardedalingstoetse word op eiendom, aanleg en toerusting uitgevoer as daar 'n aanduiding is dat dit benadeel kan word. Wanneer die drabedrag van 'n eiendom, aanleg en toerusting beoordeel word as hoër as die beraamde verhaalbare bedrag, word 'n waardedalingsverlies onmiddellik in die wins of verlies erken om die drabedrag in ooreenstemming met die verhaalbare bedrag te bring.

Impairment tests are performed on property, plant and equipment when there is an indicator that they may be impaired. When the carrying amount of an item of property, plant and equipment is assessed to be higher than the estimated recoverable amount, an impairment loss is recognised immediately in profit or loss to bring the carrying amount in line with the recoverable amount.

Die reswaarde, waardeverminderingsmetode en nuttige lewensduur van elke bate word aan die einde van elke jaarlikse verslagtydperk hersien indien daar aanwysers is dat daar 'n beduidende verandering van die vorige skatting was.

The residual value, depreciation method and useful life of each asset are reviewed at the end of each annual reporting period if there are indicators present that there has been a significant change from the previous estimate.

Winste en verliese by verkope word bepaal deur die opbrengs met die drabedrag te vergelyk en word in die tydperk as wins of verlies erken.

Gains and losses on disposals are determined by comparing the proceeds with the carrying amount and are recognised in profit or loss in the period.

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018

REKENINGKUNDIGE BELEIDE

ACCOUNTING POLICIES

1.3 Finansiële instrumente

1.3 Financial instruments

Aanvanklike meting

Initial measurement

Finansiële instrumente word aanvanklik gemeet teen transaksieprys (transaksiekoste ingesluit behalwe met aanvanklike meting van finansiële bates en laste wat gemeet word teen billike waarde deur wins of verlies) tensy die ooreenkoms 'n finansieringstransaksie in effek is wat teen die huidige waarde van toekomstige betalings gemeet word, verdiskonteer teen 'n markverwante rentekoers van 'n soortgelyke skuldinstrument.

Financial instruments are initially measured at the transaction price (including transaction cost except in the initial measurement of financial assets and liabilities that are measured at fair value through profit or loss) unless the arrangement constitutes, in effect, a financing transaction in which case it is measured at the present value of the future payment discounted at a market rate of interest for a similar debt instrument.

Finansiële instrumente teen geamortiseerde koste

Financial instruments at amortised cost

Dit sluit lenings, handelsdebiteure en handelsdebiteure in. Daardie skuldinstrumente wat aan die kriteria in artikel 11.8 (b) van die standaard voldoen, word vervolgens teen die geamortiseerde koste gemeet volgens die effektiewe rente-metode.

These include loans, trade receivables and trade payables. Those debt instruments which meet the criteria in section 11.8(b) of the standard, are subsequently measured at amortised cost using the effective interest method.

Skuldinstrumente wat as bedryfsbates of bedryfslaste geklassifiseer word, word gemeet teen die onbeperkte bedrag van die kontant wat na verwagting ontvang of betaal sal word, tensy die reëling effektief 'n finansieringstransaksie uitmaak.

Debt instruments which are classified as current assets or current liabilities are measured at the undiscounted amount of the cash expected to be received or paid, unless the arrangement effectively constitutes a financing transaction.

Aan die einde van elke verslagdoeningsdatum word die drabedrae van bates wat in hierdie kategorie gehou word, hersien om te bepaal of daar objektiewe bewyse van waardedaling is. As daar objektiewe bewyse is, word die verhaalbare bedrag geskat en vergelyk met die drabedrag. As die geraamde verhaalbare bedrag liefhebber is, word die drabedrag verminder tot die beraamde verhaalbare bedrag, en 'n waardedalingsverlies word in die wins of verlies erken.

At the end of each reporting date, the carrying amounts of assets held in this category are reviewed to determine whether there is any objective evidence of impairment. If there is objective evidence, the recoverable amount is estimated and compared with the carrying amount. If the estimated recoverable amount is lower, the carrying amount is reduced to its estimated recoverable amount, and an impairment loss is recognised in profit or loss.

Finansiële instrumente teen koste

Financial instruments at cost

Ekwiteitsinstrumente wat nie openbaar verhandel word nie en wie se billike waarde andersins nie betroubaar gemeet kan word sonder onbehoorlike koste of moeite nie, word gemeet teen kosprys minus waardedaling.

Equity instruments that are not publicly traded and whose fair value cannot otherwise be measured reliably without undue cost or effort are measured at cost less impairment.

Finansiële instrumente teen billike waarde

Financial instruments at fair value

Alle ander finansiële instrumente word deur wins en verlies teen billike waarde bepaal.

All other financial instruments are measured at fair value through profit and loss.

**FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018**

**FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018**

REKENINGKUNDIGE BELEIDE

1.4 Hure

'n Huurkontrak word geklassifiseer as 'n finansiële bruikhuur indien dit wesenlik alle risiko's en voordele verbonde aan eienaarskap aan die huurder oordra. Al die ander huurkontrakte is bedryfshuurkontrakte.

Bedryfshuur - huurder

Bedryfshuurbetalings word regstreeks op die huurtermyn as 'n uitgawe erken tensy:

'n Ander stelselmatige basis is verteenwoordigend van die tydpatroon van die voordeel uit die gehuurde bate, selfs al is die betalings nie op die basis nie, of

Die betalings is gestruktureer om te styg in ooreenstemming met die verwagte algemene inflasie (gebaseer op gepubliseerde indekse of statistieke) om te vergoed vir die verhuurder se verwagte inflasiekoste.

Enige voorwaardelike huur word as 'n uitgawe erken in die tydperk waarin die aangegaan word.

1.5 Voorraad

Voorraad word op die eerste-in-eerste-uit (EIEU) grondslag teen die kosprys of die verkoopprijs minus koste tot voltooiing of verkope bereken.

1.6 Waardedaling van bates

Die organisasie beoordeel op elke verslagdoeningsdatum of daar 'n aanduiding is dat eiendom, aanleg en toerusting blootgestel is aan 'n daling in die waarde daarvan.

As daar so 'n aanduiding is, word die verhaalbare bedrag van enige effekte (of groep verwante bates) geskat en vergelyk met die drabedrag daarvan, maar nie die bedrag hoër as die bedrag nie, word die drabedrag verminder tot die beraamde verhaalbare bedrag, en 'n waardedalingsverlies word onmiddellik in die wins of verlies erken.

As 'n waardedalingsverlies later omkeer, word die drabedrag van die bate (of groep verwante bates) verhoog tot die hersiene raming van die verhaalbare bedrag daarvan, maar nie die bedrag wat bepaal sou word as die waardedalingsverlies nie erken was vir die bate (of groep of bates) in vorige jare nie. 'n Terugskrywing van waardedaling word onmiddellik in die wins of verlies erken.

ACCOUNTING POLICIES

1.4 Leases

A lease is classified as 'n finance lease if it transfers substantially all the risks and rewards incidental to ownership to the lessee. All other leases are operating leases.

Operating lease - lessee

Operating lease payments are recognised as an expense on a straight-line basis over the lease term unless:

Another systematic basis is representative of the time pattern of the benefit from the leased asset, even if the payments are not on the basis, or

The payments are structured to increase in line with expected general inflation (based on published indexes or statistics) to compensate for the lessor's expected inflationary cost increases.

Any contingent rents are expensed in the period they are incurred.

1.5 Inventories

Inventories are measured at the lower of cost and selling price less costs to complete and sell, on the first-in, first-out (FIFO) basis.

1.6 Impairment of assets

The organisation assesses at each reporting date whether there is any indication that property, plant and equipment may be impaired.

If there is any such indication, the recoverable amount of any effected (or group of related assets) is estimated and compared with its carrying amount, but not in excess of the amount is lower, the carrying amount is reduced to its estimated recoverable amount, and an impairment loss is recognised immediately in profit or loss.

If an impairment loss subsequently reverses, the carrying amount of the asset (or group of related assets) is increased to the revised estimate of its recoverable amount, but not in excess of the amount that would been determined had no impairment loss been recognised for the asset (or group or assets) in prior years. A reversal of impairment is recognised immediately in profit or loss.

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018

REKENINGKUNDIGE BELEIDE

ACCOUNTING POLICIES

1.7 Aandele kapitaal en ekwiteit

'n Ekwiteitsinstrument is enige kontrak wat bewys lewer van 'n resbelang in die bates van 'n entiteit nadat al sy verpligtinge afgetrek is.

1.7 Share capital and equity

An equity instrument is any contract that evidences a residual interest in the assets of an entity after deducting all of its liabilities.

1.8 Werknemersvoordele

Korttermyn-werknemersvoordele

Die koste van korttermyn-werknemersvoordele word erken in die periode waarin die diens gelewer word en word nie verdiskonteer nie.

1.8 Employee benefits

Short-term employee benefits

The cost of short-term employee benefits are recognised in the period in which the service is rendered and are not discounted.

1.9 Inkomste

Inkomste word erken in die mate waarin die organisasie die beduidende risiko's en voordele verbonde aan die eienaarskap van goedere aan die koper oorgedra het, of dienste gelewer het ingevolge 'n ooreenkoms, mits die bedrag aan inkomste betroubaar gemeet kan word en dit waarskynlik is dat ekonomiese voordele verbonde aan die transaksie sal na die organisasie vloei. Inkomste word gemeet teen die billike waarde van die vergoeding ontvang of ontvangbaar, uitgesonderd omsetbelasting en kortings.

1.9 Revenue

Revenue is recognised to the extent that the organisation has transferred the significant risks and rewards of ownership of goods to the buyer, or has rendered services under an agreement provided the amount of revenue can be measured reliably and it is probable that economic benefits associated with the transaction will flow to the organisation. Revenue is measured at the fair value of the consideration received or receivable, excluding sales taxes and discounts.

Rente word erken in wins en verlies volgens die effektiewe rentekoersmetode.

Interest is recognised, in profit or loss, using the effective interest rate method.

Ledegeld word in wins en verlies erken wanneer dit van die verskillende skole ontvang word.

Membership fees are recognised in profit and loss when received from the various schools.

Skenkings word erken wanneer dit ontvang word, in wins en verlies.

Donations are recognised when received, in profit and loss.

1.10 Finansieringskoste

Finansieringskoste word as 'n uitgawe erken in die tydperk waarin dit aangegaan word.

1.10 Finance cost

Finance costs are recognised as an expense in the period in which they are incurred.

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED 31
DECEMBER 2018

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE

NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS

2. Eiendom, aanleg en toerusting / Property, plant and equipment

	2018			2017		
	Koste of herwaardasie / Cost or revaluation	Opgehoopte waardevermind ering / Accumulated depreciation	Drawaarde / Carrying value	Koste of herwaardasie / Cost or revaluation	Opgehoopte waarde- vermindering / Accumulated depreciation	Drawaarde / Carrying value
Meubels en toebehore / Furniture and fixtures	127 562	(108 173)	19 389	123 869	(82 783)	41 086
Motorvoertuie/Motor vehicles	311 636	(311 635)	1	311 636	(311 635)	1
Kantoortoerusting/Office equipment	107 743	(88 404)	19 339	85 231	(85 229)	2
Rekenaartoerusting/IT equipment	1 065 865	(994 097)	71 768	986 285	(888 049)	98 236
Totaal / Total	1 612 806	(1 502 309)	110 497	1 507 021	(1 367 696)	139 325

Rekonsiliasie van eiendom, aanleg en toerusting / Reconciliation of property, plant and equipment - 2018

	Openings- balanse/ Opening balances	Toevoegings/ Additions	Waardevermin- dering/ Depreciation	Totaal/Total
Meubels en toebehore/Furniture and fixtures	41 086	3 693	(25 390)	19 389
Motorvoertuie/Motor vehicles	1	-	-	1
Kantoortoerusting/Office equipment	2	22 511	(3 174)	19 339
Rekenaartoerusting/IT equipment	98 236	79 580	(106 048)	71 768
Totaal / Total	139 325	105 784	(134 612)	110 497

Rekonsiliasie van eiendom, aanleg en toerusting / Reconciliation of property, plant and equipment - 2017

	Openings- balanse/ Opening balances	Toevoegings/ Additions	Waardevermin- dering/ Depreciation	Totaal/Total
Meubels en toebehore/Furniture and fixtures	65 860	-	(24 774)	41 086
Motorvoertuie/Motor vehicles	1	-	-	1
Kantoortoerusting/Office equipment	2	-	-	2
Rekenaartoerusting/IT equipment	214 715	86 221	(202 700)	98 236
Totaal / Total	280 578	86 221	(227 474)	139 325

Waardeverminderingsskoerse/depreciation rates

Waardevaardering/Goodwill depreciation rates				
Meubels en toebehore / Furniture and fixtures	Reguitlyn grondslag/Straight line basis - jare/years	5		5
Motorvoertuie/Motor vehicles	Reguitlyn grondslag/Straight line basis - jare/years	5		5
Kantoortoerusting/Office equipment	Reguitlyn grondslag/Straight line basis - jare/years	5		5
Rekenaartoerusting/IT equipment	Reguitlyn grondslag/Straight line basis - jare/years	3		3

	2018 R	2017 R	
3. Ander finansiële bates			3. Other financial assets
Teen geamortiseerde koste			At amortised cost
SA Onderwys Ontwikkelingstrust	1 531 573	1 399 771	SA Onderwys Ontwikkelingstrust
Bogenoemde lening is onverseker, dra rente soos ooreengekom en is terugbetaalbaar binne twaalf maande nadat kennis gegee is van die terugbetaling.			The above-mentioned loan is unsecured, bears interest as agreed upon from time to time and is repayable within twelve months after notice of repayment.
Nie-bedryfsbates			Non-current asset
Teen geamortiseerde koste	<u>1 531 573</u>	<u>1 399 771</u>	At amortised cost
4. Voorraad			
Voorraad	<u>597 461</u>	<u>222 003</u>	Voorraad
5. Handels- en ander debiteure			5. Trade and other receivables
Handelsdebiteure	163 267	359 104	Trade receivables
BTW	-	16 467	VAT
	<u>163 267</u>	<u>375 571</u>	
6. Kontant- en kontantekwivalente			6. Cash and cash equivalents
Kontant en kontantekwivalente bestaan uit:			Cash and cash equivalents consist of:
Kontant op hande	36	157	Cash on hand
Banksaldo's	4 371 232	3 826 311	Bank balances
Ander kontant en kontant ekwivalente	241 000	268 000	Other cash and cash equivalents
	<u>4 612 268</u>	<u>4 094 468</u>	
7. Handels- en ander krediteure			7. Trade and other payables
Werknemer verwante krediteure	104 306	-	Employee related payables
Bedrae vooruitontvang	363 758	425 763	Amounts received in advance
Ander opgelope uitgawes	8 183	6 410	Other accrued expenses
Handelskrediteure	58 794	140 082	Trade payables
BTW betaalbaar	5 510	-	VAT payable
	<u>540 551</u>	<u>572 255</u>	

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018

NOTAS TOT DIE STAAT VAN FINANSIËLE STATE

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018

NOTAS TOT DIE STAAT VAN FINANSIËLE STATE

8. Inkomste

Verkoop van goedere	405 885	56 302
Lidmaatskapfoeie	15 045 933	13 941 791
	<u>15 451 818</u>	<u>13 998 093</u>

9. Koste van verkope

Koste van goedere verkoop	<u>223 320</u>	<u>97 565</u>
---------------------------	----------------	---------------

10. Ander inkomste

FEDSAS Sentrum vir Tegnologie	78 500	# -
Regskoste ontvang	175 330	742 238
Donasie inkomste	5 171 919	3 983 337
Verhalings	15 500	-
Huurinkomste	74 101	-
Webadvertensies	16 248	33 000
	<u>5 531 598</u>	<u>4 758 575</u>

11. Bedryfswins/(verlies)

Bedryfswins / -verlies vir die jaar word aangedui nadat die volgende verantwoord is:

Bedryfshuurkoste

Huur ontvang op bedryfshuur		
Kontraktuele bedrae	<u>422 195</u>	<u>412 372</u>
Waardevermindering op eiendom, aanleg en toerusting	134 612	227 474
Werknemerskoste	<u>13 061 599</u>	<u>12 231 283</u>

12. Werknemerskoste

Basis	12 084 326	11 241 729
Pensioen fonds	<u>977 273</u>	<u>989 554</u>
	<u>13 061 599</u>	<u>12 231 283</u>

13. Waardevermindering

Die volgende items word by waardevermindering en amortisasie ingesluit.

Eiendom, aanleg en toerusting	<u>134 612</u>	<u>227 474</u>
-------------------------------	----------------	----------------

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018

NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018

NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS

8. Revenue

Sale of goods
Membership fees

9. Cost of sales

Cost of goods sold

10. Other income

FEDSAS Centre of Technology
Legal fees received
Donation income
Recoveries
Rental income
Web advertising

11. Operating profit/(loss)

Operating profit/(loss) for the year is stated after accounting for the following:

Operating lease charges

Lease rentals on operating lease
Contractual amounts

Depreciation on property, plant and equipment
Employee costs

12. Employee costs

Basic
Pension fund

13. Depreciation

The following items are included within depreciation, amortisation and impairments.

Property, plant and equipment

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018

NOTAS TOT DIE STAAT VAN FINANSIËLE STATE

NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS

	2018 R	2017 R	
14. Belasting			14. Taxation

Daar is geen voorsiening gemaak vir belasting vir 2018 nie, aangesien die organisasie geregistreer is as 'n organisasie sonder winsoogmerk met NPO-nommer: 128-598. Die entiteit is dus vrygestel van inkomstebelasting ingevolge a 10(1)(cN) van die Wet op Inkomstebelasting van 1962.

No provision has been made for 2018 tax as the organisation is registered as a non-profit organisation with NPO number: 128-598. The entity is therefore exempt from income tax in terms of s 10(1)(cN) of the Income Tax Act of 1962.

15. Ouditeursvergoeding

Ouditeursvergoeding

40 929	39 235
--------	--------

15. Audit's remuneration

Auditing fees

16. Kontant gegenereer uit bedrywighede

Wins voor belasting	815 632	186 560
Aanpassing vir:		
Waardevermindering	134 612	227 474
Rente ontvang	(634 628)	(641 450)
Veranderinge in bedryfskapitaal		
Voorraad	(375 458)	(69 100)
Handels- en ander debiteure	212 304	92 972
Handels- en ander krediteure	(31 704)	341 614
	120 758	138 070

16. Cash generated from operations

Profit before taxation
Adjustment for:
Depreciation
Interest received
Changes in working capital:
Inventories
Trade and other receivables
Trade and other payables

17. Gebeurlikhede / Contingencies

Ingevolge artikel 23(1)(a) van die Wet op Belasting op Toegevoegde Waarde 89 van 1991, word 'n entiteit aanspreeklik om te registreer vir BTW wanneer die totale waarde van die belasbare bedrag wat deur daardie persoon gemaak is die tydperk van 12 maande wat aan die einde van daardie maand geëindig het, in die loop van die uitvoering van alle ondernemings, het R1 miljoen oorskry.

In terms of section 23(1)(a) of the Value Added Tax Act 89 of 1991, an entity becomes liable to be registered for VAT when, at the end of any month where the total value of taxable supplies made by that person in the period of 12 months ending at the end of that month in the course of carrying on all enterprises has exceeded R1 million.

FEDSAS was onder die indruk dat hulle nie vir BTW hoef te registreer nie, aangesien hul 'dienste' gelewer word aan entiteite wat vrygestel is van BTW, d.w.s. skole en skoolbeheerliggame.

FEDSAS was under the impression that they did not need to register for VAT, as their "services" are rendered to entities that are exempt from VAT i.e. schools and school governing bodies.

Die entiteit is in kennis gestel van die verpligting van FEDSAS om ingevolge artikel 23 van die BTW-wet vir BTW te registreer, aangesien FEDSAS 'goedere' óf 'dienste' lewer soos omskryf in die BTW-wet, en die spesifieke dienste wat deur FEDSAS gelewer word, is nie "vrygestelde lewerings" vir BTW soos omskryf in artikel 12 van die BTW-wet nie.

The entity was advised of the obligation of FEDSAS to register for VAT in terms of section 23 of the VAT Act, as FEDSAS is supplying either "goods" or "services" as defined in the VAT Act, and the specific services supplied by FEDSAS is not "exempt supplies" for VAT as defined in section 12 of the VAT Act.

Die organisasie het wel vir BTW geregistreer, op die oomblik toe hulle verneem dat hulle ingevolge die Wet op Belasting op Toegevoegde Waarde geregistreer moes word, maar hulle het nie terugwerkend registreer vanaf die datum waarop die BTW-registrasiedrempel oorskry is, soos vereis nie.

The organisation did register for VAT, the moment they learned that they needed to be registered in terms of the Value Added Tax Act 89 of 1991, however, they did not register retrospectively from the date that the VAT registration threshold was exceeded as required.

Benewens bogenoemde aangeleentheid, is die insetbelasting wat in die huidige jaar geëis is, nie bereken en proporsioneel geëis soos vereis nie, omdat FEDSAS belasbare en nie-belasbare dienste lewer.

In addition to the above-mentioned matter, the input VAT claimed in the current year was not calculated and claimed proportionately as required as FEDSAS renders taxable and non-taxable services.

Weens die omvattende aard van die berekening van die terugwerkende regstelling van die BTW, sowel as die regstelling van die huidige jaar se proporsionele regstelling van die BTW wat geëis is, kon die aanspreeklike bedrag nog nie bereken word nie.

Due to the comprehensive nature of the calculation of the retrospective correction of the VAT as well as the correction of the current year's proportionate correction of the VAT that has been claimed, the amount liable could not be calculated as yet.

FEDSAS is tans besig met onderhandelinge met die SAID om te verseker dat daar aan alle wetlike vereistes en aanspreeklikhede voldoen word.

FEDSAS is currently in the process of arranging negotiations with SARS to ensure that all legal requirements and liabilities are met.

FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018

NOTAS TOT DIE STAAT VAN FINANSIËLE STATE

NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS

	2018 R	2017 R	
18. Lopende saak/Going concern			
Die finansiële jaarstate is opgestel op grond van die rekeningkundige beleid van toepassing op 'n lopende saak. Hierdie basis veronderstel dat daar fondse beskikbaar sal wees om toekomstige bedrywighede te finansier en dat die realisering van bates en vereffening van laste, voorwaardes en verpligtinge in die gewone gang van sake sal plaasvind.			
The annual financial statements have been prepared on the basis of accounting policies applicable to a going concern. This basis presumes that funds will be available to finance future operations and that the realisation of assets and settlement of liabilities, contingent and commitments will occur in the ordinary course of business.			
As gevolg van die bogenoemde gebeurlikheid, is die vermoë van FEDSAS om voort te gaan as 'n lopende saak afhanklik van die uitslag van die onderhandeling met die SAID.			
Due to the contingency disclosed above, FEDSAS' ability to continue as a going concern is dependent on the outcome of the negotiation with SARS.			
19. Verwante partye			19. Related parties
Verhoudings			Relationships
Mede-filiale			Fellow subsidiaries
SA Onderwysontwikkelingstrust			
Saldo's en transaksies met ander verwante partye			Related party balances and transactions with other related parties
Verwante party saldo's			Related party balances
Leningsrekeninge - verskuldig deur verwante partye			Loan accounts - owing by related parties
SA Onderwysontwikkelingstrust	<u>1 531 573</u>	<u>1 399 771</u>	SA Onderwysontwikkelingstrust
Verwante party transaksies			Related party transactions
Rente ontvang van verwante partye			Interest received from related parties
SA Onderwysontwikkelingstrust	<u>86 786</u>	<u>100 680</u>	SA Onderwysontwikkelingstrust
20. Vergelykende syfers			20. Comparative figures
Sekere vergelykende syfers is herklassifiseer			
Certain comparative figures have been reclassified.			
Die uitwerking van die herklassifikasie is soos volg:			
The effect of the reclassification are as follows:			
Staat van finansiële posisie:			Statement of financial position:
Kontant- en kontant ekwivalente	6 412	-	Cash and cash equivalents
Handel- en ander krediteure	(6 412)	-	Trade and other payables
Nie-verdeelbare reserwes	(1 149 497)	-	Non-distributable reserves
Behoue verdienste	<u>1 149 497</u>	-	Retained income
	<u>-</u>	<u>-</u>	

**FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2018**
**FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2018**
GEDETAILEERDE INKOMSTETAAT
DETAILED INCOME STATEMENT

	Aant.	2018 R	2017 R	Notes	
Inkomste					Revenue
Verkoop van goedere		405 885	56 302		Sale of goods
Lidmaatskapfooie		15 045 933	13 941 791		Membership fees
	8	<u>15 451 818</u>	<u>13 998 093</u>	8	
Koste van verkope	9	<u>(223 320)</u>	<u>(97 565)</u>	9	Cost of sales
Bruto wins		<u>15 228 498</u>	<u>13 900 528</u>		Gross profit
Donasie inkomste		5 171 919	3 983 337		Donation income
FEDSAS Sentrum vir Tegnologie		78 500	-		FEDSAS Centre for Technology
Rente ontvang		634 628	641 450		Interest received
Regsfooie inkomste		175 330	742 238		Legal fee income
Opleiding inkomste		15 500	-		Training income
Webadvertering inkomste		16 248	33 000		Web advertising income
Webinar inkomste		74 101	-		Webinar income
		<u>6 166 226</u>	<u>5 400 025</u>		
Uitgawes		<u>(20 579 092)</u>	<u>(19 113 993)</u>		Expenses
Surplus vir die jaar		<u>815 632</u>	<u>186 560</u>		Surplus for the year